

Handlingsplan för romsk inkludering 2018-2021, uppföljning

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Uppföljningen godkänns.
2. Samtliga nämnder uppdras att beakta uppföljningen i det fortsatta arbetet i enlighet med *Riktlinjer för Linköpings kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter*.

Ärende

År 2012 antogs en tjuugoårig nationell strategi för romsk inkludering som en förstärkning av minoritetspolitiken som gäller för de nationella minoriteterna judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. I förverkligandet av strategin betonades kommuners roll för inkludering. Områden som bedömdes som särskilt relevanta för inkludering var bland annat utbildning, arbete, hälsa och social omsorg.

Linköpings kommun deltog som en av fem kommuner i ett pilotprojekt för romsk inkludering 2012-2015. Efter att projektet slutrapporterades 2015 har kommunen arbetat strategiskt med romskt samråd inom ramen för en handlingsplan för detsamma. Handlingsplanen ersattes 2018 av Handlingsplan för romsk inkludering 2018-2021. Målet i handlingsplanen är att Linköpings kommun år 2021 har uppnått ”en hållbar och väl förankrad modell utvecklad för förbättrad inkludering av romer/resande i Linköpings kommun”.

Kommunledningsförvaltningen redovisar en sammanställning av inhämtade uppgifter från de förvaltningar som deltagit i arbetet utifrån handlingsplanen. Sammanställningen visar att aktiviteter riktade mot den romska minoriteten i varierande utsträckning genomförts på det sätt som handlingsplanen föreskriver och visar på förbättringsområden. Kommunledningsförvaltningen föreslår att uppföljningen av Handlingsplan för romsk inkludering 2018-2021 godkänns. Samtliga nämnder uppdras att beakta uppföljningen i det fortsatta arbetet i enlighet med *Riktlinjer för Linköpings kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter*.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse - Handlingsplan för romsk inkludering 2018-2021, uppföljning, 2022-04-12

Bilaga 1 - Handlingsplan för romsk inkludering 2018-2021

Bilaga 2 - Utvärdering av arbetet med handlingsplanen, framtagen av romska representanter

Bilaga 3 - Kommunledningsförvaltningens redovisning av genomförda aktiviteter

Bilaga 4 - Social- och omsorgsförvaltningens redovisning av genomförda aktiviteter

Bilaga 5 - Utbildningsförvaltningens redovisning av genomförda aktiviteter

Bakgrund

År 2012 antogs en tjugوårig nationell strategi för romsk inkludering som en förstärkning av minoritetspolitiken som gäller för de nationella minoriteterna judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Mellan år 2012-2015 deltog Linköpings kommun som en av fem kommuner i ett pilotprojekt för romsk inkludering. En handlingsplan för romskt samråd antogs och ersattes av nuvarande handlingsplan för romsk inkludering som sträcker sig över tidsperioden 2018-2021. Handlingsplanen antogs av barn- och ungdomsnämnden, bildningsnämnden, omsorgsnämnden och äldrenämnden samt kommunstyrelsen.

Handlingsplanen följdes upp under 2019. I samband med att *Riktlinjer för Linköpings kommuns arbete med nationella minoriteter rättigheter* antogs beslutades dock att handlingsplanen för romsk inkludering skulle följas upp först i samband med slutredovisning. Vidare beslutades att insatser riktade mot den romska minoriteten efter handlingsplanens löpt ut skulle omhändertas inom ramen för ovan nämnda riktlinjer.

Nedan ges inledningsvis en beskrivning av handlingsplanens syfte och identifierade fokusområden, följt av en sammanfattning av 2018 års uppföljning. Därefter redovisas kortfattat genomförda aktiviteter per fokusområde för åren 2019-2021 samt vilken påverkan pandemin haft på aktiviteterna. Avslutningsvis ges förslag på fortsatt arbete för att långsiktigt uppnå romsk inkludering i enlighet med den nationella strategin.

Syfte och identifierade fokusområden

Enligt handlingsplanen är syftet med kommunens arbete att ”medverka till romsk inkludering och bidra till att för den romska gruppen skapa samhälleliga förutsättningar, social stabilitet samt verka för en god hälsa och välfärd på lika villkor som för hela Linköpings befolkning”.

Handlingsplanen har vidare som mål att år 2021 ha uppnått ”en hållbar och väl förankrad modell utvecklad för förbättrad inkludering av romer/resande i Linköpings kommun”.

Identifierade fokusområden som berörs i handlingsplanen är följande:

1. Rätten till delaktighet och inflytande
2. Rätten till utbildning
3. Rätten till arbete
4. Rätten till jämlika villkor
5. Rätten till en god hälsa

Till respektive fokusområde finns ett antal aktiviteter definierade.

Uppföljning 2018 - sammanfattning

Under hösten 2019 redovisades en samlad uppföljning av genomförda aktiviteter utifrån handlingsplanen för år 2018. Redovisningen visade bland annat att följande aktiviteter genomförts alternativt inte genomförts:

- Samråd har genomförts men inte i den utsträckning som handlingsplanen föreskriver.
- Vårt Nygård, ett områdesteam inom ramen för Råd och stöds verksamhet, arbetar genom sina romska brobyggare utifrån aktiviteterna i handlingsplanen. Genom brobyggarna sker samarbete med arbetsmarknadscentrum, föräldrastöd, kill- och tjejgrupper med mera.
- Mellan brobyggarna och äldreombudsmannen har information riktad mot den romska minoriteten genomförts på romani chib.
- Insatser med fokus på utbildning och arbetsmarknad riktade specifikt mot den romska minoriteten i enlighet med handlingsplanens planerade aktiviteter har inte genomförts.

Uppföljningen av handlingsplanen innehöll även en utvärdering av arbetet gjord av romska representanter som deltagit i samråden. Utvärderingen (se Bilaga 2) visar att minoriteten gav uttryck för stark kritik mot Linköpings kommuns agerande inom minoritetsarbetet. Kritiken handlade bland annat om att insatser riktade mot minoriteten avbrutits.

Genomförda aktiviteter 2019-2021

Nedan sammanfattas kortfattat de insatser som förvaltningarna rapporterat in att de arbetat med utifrån handlingsplanen under åren 2019-2021. Samtliga aktiviteter finns redovisade per fokusområde i handlingsplanen (se Bilaga 1).

Aktiviteter - Rätten till delaktighet och inflytande

Kopplat till fokusområdet *Rätten till delaktighet* och inflytande har främst Kommunledningsförvaltningen det övergripande ansvaret för listade aktiviteter. Bland de aktiviteter som handlingsplanen innehåller bedöms samråd och tillhörande beredningsmöte vara det mest väsentliga för att uppnå handlingsplanens syfte. Samråd har genomförts under 2019 och 2020, men dock inte i den utsträckning som handlingsplanen föreskriver. Under 2020 meddelade deltagarna i samrådet att de längre vill delta i samråd. Möjligheter för en omstart av samråd, liksom genomförande av samråd med romska ungdomar som tidigare planerat, har inte kunnat genomföras på grund av pandemin.

En fullständig redovisning av genomförda aktiviteter inom fokusområdet återfinns i Bilaga 3.

Aktiviteter - Rätten till utbildning

Kopplat till fokusområdet *Rätten till utbildning* har Utbildningsförvaltningen det övergripande ansvaret. Aktiviteterna i fokusområdet har inte kunnat genomföras, dels på grund av pandemin och delvis på grund av att de tidigare brobyggartjänsterna tagits bort till följd av besparingskrav (se Bilaga 5).

Aktiviteter - Rätten till arbete

Kopplat till fokusområdet *Rätten till arbete* har Utbildningsförvaltningen det övergripande ansvaret. Någon uppföljning av genomförda aktiviteter har inte kunnat ske på grund av personalomsättningar samt eftersom ansvaret för genomförandet har flyttats mellan olika nämnder (se Bilaga 5).

Aktiviteter - Rätten till jämlika villkor

Kopplat till fokusområdet *Rätten till jämlika villkor* har Utbildningsförvaltningen samt Social- och omsorgsförvaltningen det övergripande ansvaret. För de aktiviteter som Utbildningsförvaltningen ansvarar för är aktiviteterna är pågående (se Bilaga 5).

För de aktiviteter som Social- och omsorgsförvaltningen arbetar med har främst Leanlinks verksamhet Råd och stöd varit delaktiga genom de romska brobyggare som finns på Vårt Nygård. Insatser har bland annat bestått i att organisera kvinnogrupper för att bidra till ökad jämställdhet, stödjande insatser riktade till unga romer för att motivera att påbörja vuxenutbildning, samt stöttande insatser riktade mot romska föräldrar.

En fullständig redovisning av Social- och omsorgsförvaltningens genomförda aktiviteter inom fokusområdet återfinns i Bilaga 4.

Aktiviteter - Rätten till en god hälsa

Kopplat till fokusområdet *Rätten till en god hälsa* har främst Social- och omsorgsförvaltningen det övergripande ansvaret. Arbetet har främst skett genom Vårt Nygårds romska brobyggare, och insatser före pandemin har bland annat bestått i samarbete med skolor för att bygga broar mellan hem och skola, lärare och föräldrar samt tjej- och killgrupper i samarbete med skolkuratorer. Under pandemin har en stor del av verksamheten blivit inställd, och tidigare insatser kopplade till samverkan med MVC-sköterskor, anordnade mammagrupper och samarbete med den lokala familjecentralen har ställts in.

En fullständig redovisning av Social- och omsorgsförvaltningens genomförda aktiviteter inom fokusområdet återfinns i Bilaga 4.

Förslag till fortsatt arbete för romsk inkludering

Fortsatt arbete för romsk inkludering omhändertas inom ramen för *Riktlinjer för Linköpings kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter* som antogs av kommunstyrelsen 2020. De förvaltningar som varit involverade i arbetet med romsk inkludering har dock ombetts att lyfta förslag till fortsatt arbete för att uppnå handlingsplanens intentioner.

Från Utbildningsförvaltningen lyfts bland annat möjligheterna till fjärrundervisning, vilket är speciellt relevant för att kunna erbjuda modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk.

Kommunledningsförvaltningen lyfter vikten av att komma igång med samråd, inte minst med barn och unga vilket planerats tillsammans med Vårt Nygårds romska brobyggare. Ett öppet samråd som vänder sig till samtliga nationella minoriteter är inplanerat till den 14 maj i enlighet med *Riktlinjer för Linköpings kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter*.

Social- och omsorgsförvaltningen betonar att insatser riktade mot den romska minoriteten behöver inkluderas i den befintliga linjeverksamheten, snarare än att som nu koncentreras till en enskild verksamhet. Därmed kommer Vårt Nygårds romska brobyggare inte finnas kvar.

Kommunledningsförvaltningens samlade bedömning

Kommunledningsförvaltningen noterar att flera fokusområden med tillhörande aktiviteter inte har genomförts på det sätt som handlingsplanen föreskriver. Genomförandet har till stor del uteblivit på grund av pandemin, vilket påverkat samtliga fokusområden i varierande utsträckning.

Därtill finns flera delar i handlingsplanen som visat på avvikelser i genomförande, även före pandemin:

- Samråd har inte genomförts enligt handlingsplanens intentioner och även då samråd genomförts har deltagande varit lågt. Efter det att tidigare deltagare valt att lämna samrådet har uppstartsarbete med nya deltagare inte varit möjligt under pandemin.
- Delar i handlingsplanen som rör Utbildningsförvaltningens verksamhet baseras på att romska brobyggare finns tillgängliga. Till följd av besparingskrav finns dessa brobyggare inte längre kvar, vilket resulterat i att aktiviteterna inte genomförts.
- Det framgår inte i redovisningen om insatser inom fokusområdet för Rätten till arbete har genomförts. Enligt 2019 års uppföljning har insatser emellertid inte riktats in på just den romska minoriteten, vilket är intentionen i handlingsplanen. Dock har samråd genomförts med fokus just på arbetsmarknadsinsatser.

Kommunledningsförvaltningens samlade bedömning visar på förbättringsområden i stora delar av genomförandet av de aktiviteter som handlingsplanen för romsk inkludering föreskriver. Uppföljningen visar vidare att de delar i handlingsplanen som fullföljts i den utsträckning som pandemin tillåtit främst har skett inom ramen för fokusområdena Rätten till jämlika villkor och Rätten till en god hälsa. Insatser har genomförts i samverkan med de romska brobyggare som är verksamma inom Råd och stöd. I regeringens strategi för romsk inkludering har brobyggjarverksamhet särskilt lyfts som ett viktigt verktyg för att uppnå inkludering. Många kommuner har anställt romska brobyggare, som också bidragit till en ökad inkludering.¹ Att därmed avveckla brobyggjarverksamheten riskerar att försämra möjligheterna för romsk inkludering.

I det fortsatta arbetet utifrån *Riktlinjer för Linköpings kommuns arbete med nationella minoritetens rättigheter* uppdras samtliga nämnder att beakta uppföljningen. Detta för att särskilt belysa hur den romska minoritetens behov och rättigheter har omhändertagits, exempelvis mot bakgrund av de förändringar som avvecklingen av romska brobyggare kan medföra.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Kommunala mål

Kommunala mål som berörs är främst *Stark gemenskap och människor i arbete*.

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Jämställdhet

Handlingsplanen lyfter specifikt aktiviteter som syftar till att främja jämställdhet, bland annat genom stödjande insatser riktade till kvinnor genom exempelvis samtalsgrupper men även kill- respektive tjejgrupper för romska ungdomar. Dessa insatser har skett inom ramen för Social- och omsorgsförvaltningens verksamhet men ställts in under pandemin. Insatser har bedömts få ha bidragit till ökad jämställdhet.

Samråd

Samråd har skett med de förvaltningar som varit ansvariga för genomförandet av specifika aktiviteter i handlingsplanen. Respektive involverad förvaltning har själv fått redovisa genomförda insatser.

¹ Se Utvärdering av brobyggjarverksamheten inom strategi för romsk inkludering (Statskontoret, 2016:3)

**Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om
medbestämmande i arbetslivet**

MBL-förhandling eller information är inte påkallad.

Kommunledningsförvaltningen

Paul Håkansson

Beslutet skickas till:
Barn- och ungdomsnämnden
Bildningsnämnden
Social- och omsorgsnämnden
Äldrenämnden